

Welkom bij de sessie over:

Samen verduurzamen

**MAATSCHAPPELIJK
VASTGOEDDAG 2025**

Samenwerken aan **verduurzaming** maatschappelijk vastgoed: een **interactieve** sessie!

13 november 2025

Hans Poot, Bart Brink en Niek Daamen

Opzet sessie

0. Opening, doel en voorstellen	Hans Poot
1. Bewustwording opgave (regels en omvang)	VNG (Niek)
2. Vragen vanuit de zaal over opgave	
3. Toelichting knelpunten in verduurzaming	VNG / VMV (Niek of Bart presenteert)
4. Interactie zaal over knelpunten (compleet, wat missen jullie, welke speelt bij jullie)?	
5. Overzicht oplossingen (programma's en regelingen)	VNG
6. Toelichting VMV als programma (wat is het, hoe werkt het, welke leerlabs)	Bart
7. Interactie over leerlabs: welke vragen willen jullie meegeven?	
8. Afsluiting (hoe kan ik meedoen aan VMV)	

Waar gaan we het over hebben?

De verduurzamingsopgave maatschappelijk vastgoed

1. **Onze opgave is groot!**
2. **Welke knelpunten komen we tegen?**
3. **Welke hulp is er om deze weg te nemen?**
4. **Inzoomen op programma: Verduurzamingsaanpak Maatschappelijk Vastgoed**

Wie zijn wij?

Bart Brink (TKI)
Senior Programmamanager
VMV

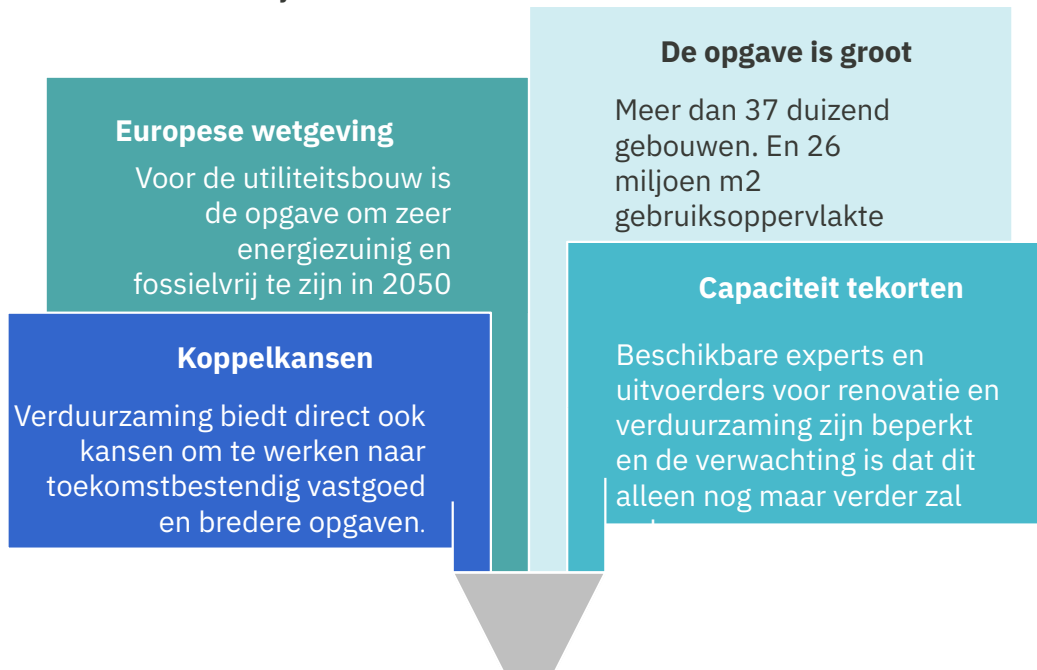
Niek Daamen (VNG)
Beleidsmedewerker
duurzaamheid

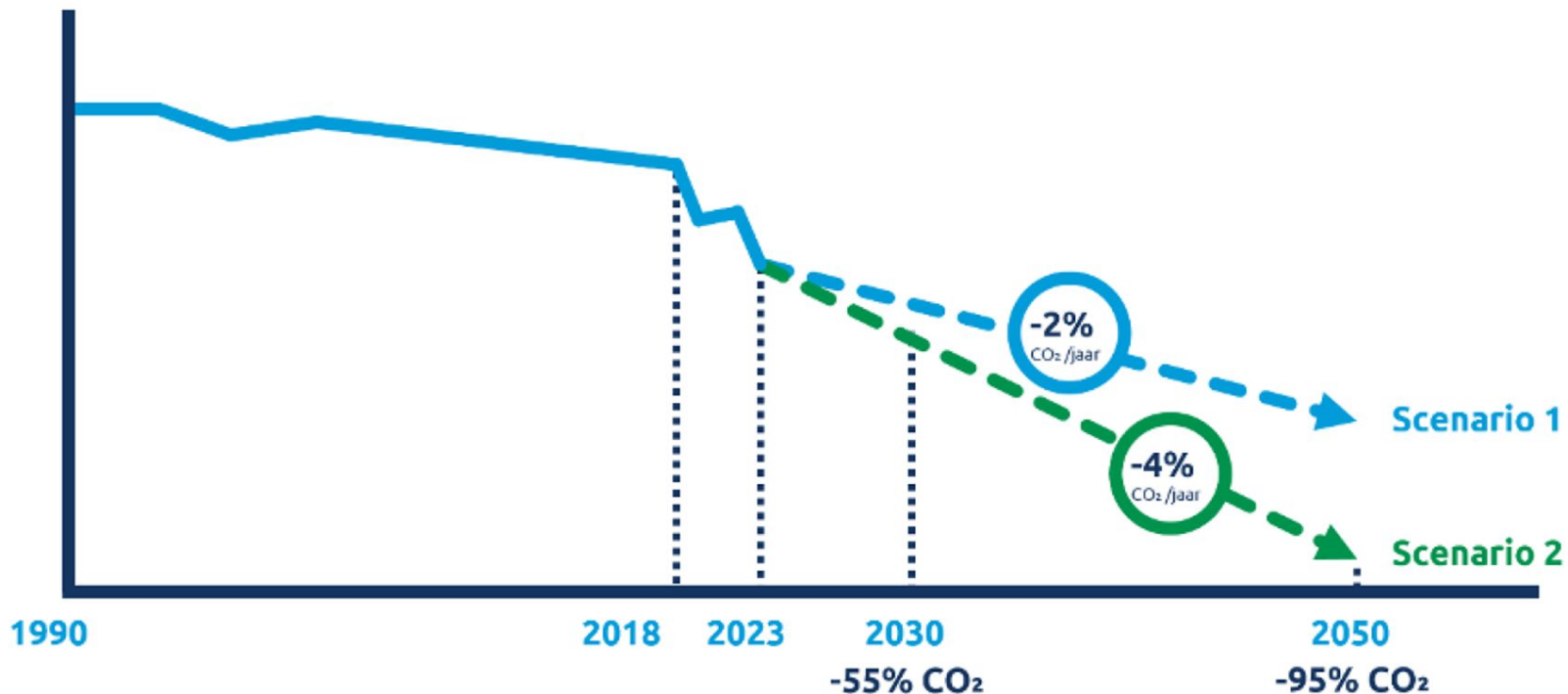
Hans Poot
Freelance vastgoedadviseur

De opgave is groot! Waarom nu?

Er spelen op dit moment meerdere zaken die de urgentie van het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed aanwakken en noodzakelijk maken

De opgave is groot! Waarom nu?

Vraagstelling

Herkennen jullie deze opgave?

Wat maakt de opgave jullie inziens relevant?

Wat zien we gebeuren in de praktijk? Knelpunten

Daarbij kampt de sector met verschillende knelpunten rondom de verduurzamingsopgave

Gebrek aan **inzicht in de opgave** door het ontbreken van data en visualisaties van beslissingen en gevolgen

Basis op orde

Tekort aan **voldoende capaciteit** van mens en geschikt personeel (zowel voor de vraag als de aanbodzijde)

Basis op orde

Onvoldoende **(structurele) financiële middelen** en lange termijn toezeggingen

Basis op orde

Niet altijd gekeken naar **mogelijke bundeling en kansen voor opschaling** van objecten

Aanpak

De **vraag naar de markt** is niet altijd voorspelbaar of op de juiste manier opgesteld en afgestemd

Aanpak

Kennisdeling en het uitwisselen van ervaringen staan onvoldoende op de agenda

Aanpak

Andere uitdagingen (maatschappelijk, budgetten, politiek) zorgen voor een **lagere prioriteit**

Beleed

Vraagstelling aan de zaal

1. Herkennen jullie deze knelpunten
2. Welke knelpunten missen jullie nog?

(interactieve vorm zou kunnen zijn om per knelpunt mensen te laten staan)

Wat is het handelingsperspectief

Landelijke
programma's

Financiële
middelen

Netwerken

- DUMAVA: landelijke subsidie verduurzaming maatschappelijk vastgoed.
- Financieringsinstrumenten: waarborgfondsen, duurzame leningen.

- Kennis- en Innovatieplatform (KIP): kennisdeling en sectorbrede samenwerking.
- Energiehuis: verplichting vanuit de EPBD voor het opzetten van een loket voor maatschappelijk vastgoed en mkb .
- Verduurzamingsnetwerk Bouwstenen.

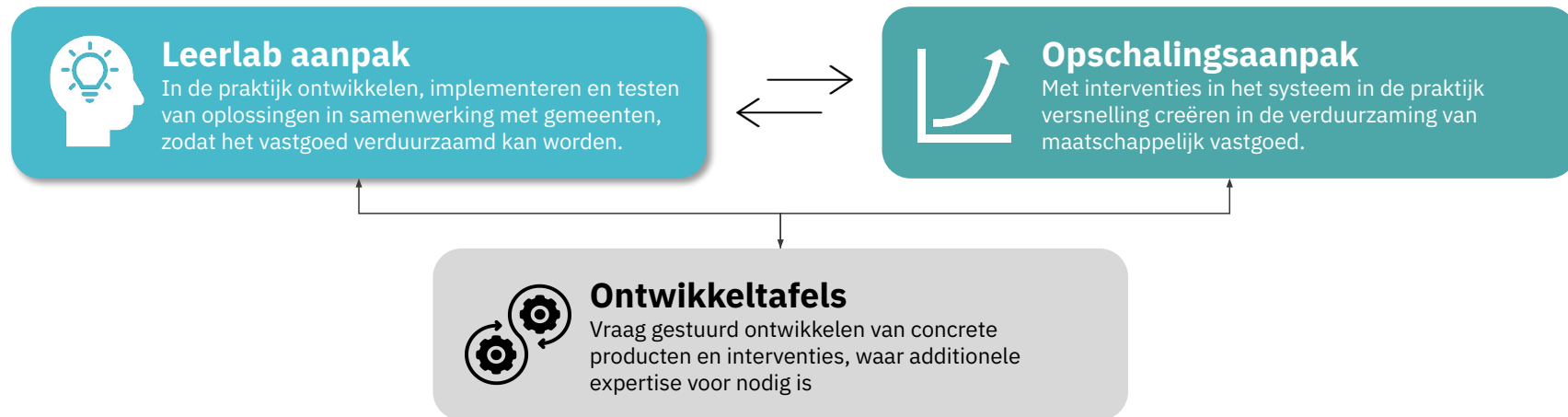
Schaalsprong voor emissievrij en toekomstbestendig maatschappelijk vastgoed

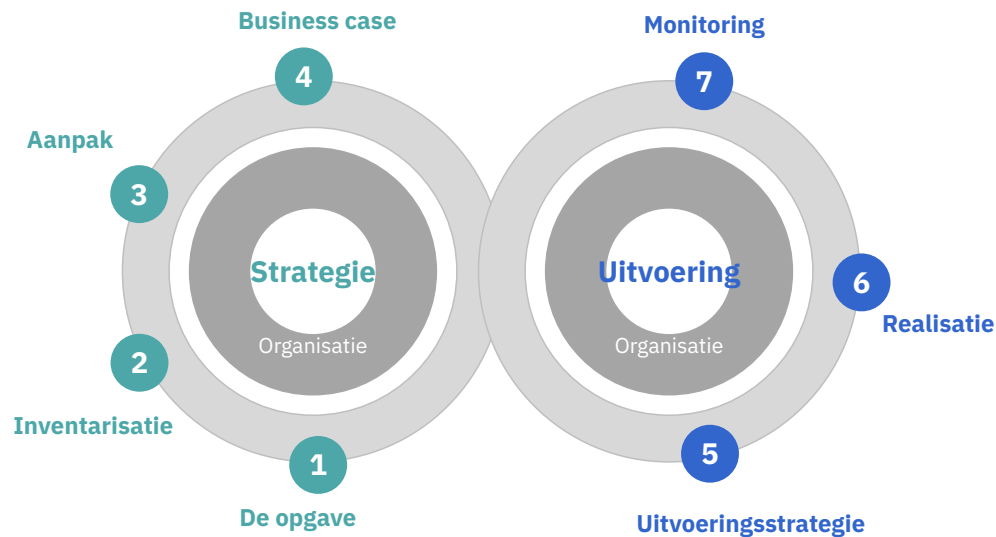
vmv

Verduurzamingsaanpak
Maatschappelijk
Vastgoed

Vraaggestuurd aan de slag in de praktijk

Fasen verduurzamingsopgave bij gemeenten

Vraagstukken rondom knelpunten samen oppakken in leerlabs

Hoe maak ik een integrale (verduurzamings) business case?

Hoe organiseer ik monitoring in gebruiksfase?

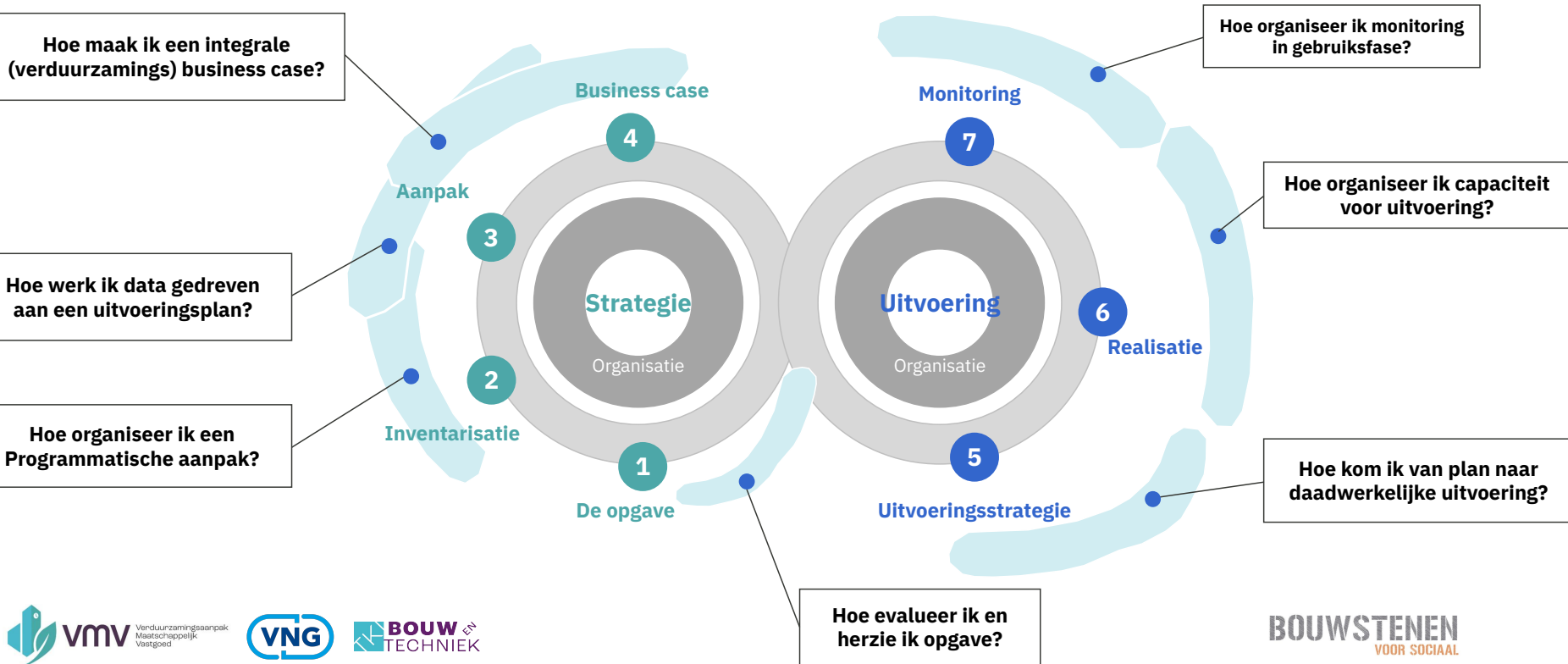
Hoe werk ik data gedreven aan een uitvoeringsplan?

Hoe organiseer ik capaciteit voor uitvoering?

Hoe organiseer ik een Programmatische aanpak?

Hoe kom ik van plan naar daadwerkelijke uitvoering?

Hoe evalueer ik en herzie ik opgave?

Leerlab | Programmatische aanpak verduurzaming MaVa

De opgave:

De uitvoering van de verduurzaming blijft achter bij de ambities. De huidige aanpak is versnipperd, projectmatig georganiseerd en structurele financiering ontbreekt.

De doorbraak:

Van losse projecten naar programmatische aanpak: een overdraagbare, opschaalbare aanpak waarmee gemeenten hun volledige maatschappelijk vastgoedportefeuille programmatisch kunnen verduurzamen.

De aanpak:

Focus op de vastgoedportefeuille als geheel in plaats van losse projecten. Centrale sturing op doelen en prioriteiten en een sterk bestuurlijk draagvlak zorgt voor samenhangende uitvoering.

Leerlab | Datagedreven werken aan een uitvoeringsplan

De opgave:

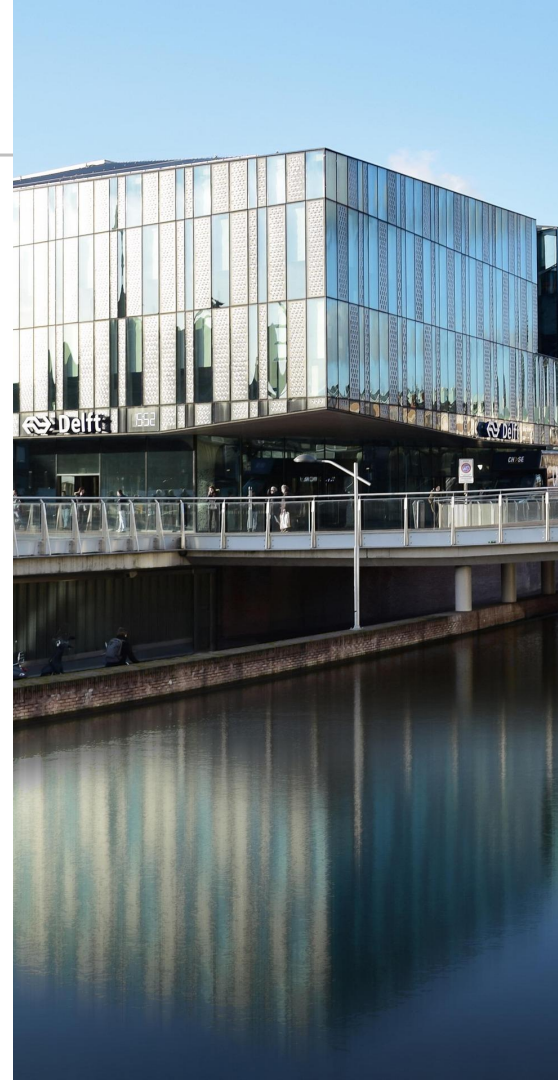
De uitvoering blijft achter bij de ambities. Data is versnipperd en onvolledig. Hierdoor is bundeling en opschaling van de uitvoering lastig.

De doorbraak:

Van versnipperde informatie naar datagedreven sturingsinformatie:
Een overdraagbare, opschaalbare aanpak waarmee gemeenten op basis van betrouwbare en actuele data een realistisch, uitvoerbaar en goed onderbouwd plan kunnen opstellen.

De aanpak:

Focus op betrouwbare data die beleid, uitvoering en financiering met elkaar verbindt. Hiermee kunnen onderbouwde keuzes worden gemaakt en prioriteiten worden gesteld.

Leerlab | Integrale aanpak verduurzaming MaVa

De opgave:

Gemeenten verbreden hun duurzaamheidsaanpak met thema's als klimaat, circulariteit en gezondheid, maar missen een integrale benadering. Dit maakt het moeilijk integrale keuzes te maken en onderbouwen.

De doorbraak:

Van energiereductie naar integrale verduurzaming:

Een overdraagbare, opschaalbare aanpak, waarmee gemeenten met hun vastgoed onderbouwd bredere klimaat- en duurzaamheidsdoelen kunnen realiseren.

De aanpak:

Een brede blik van energie naar thema's zoals klimaat, circulariteit en gezondheid met focus op systemisch inzicht, samenwerking en bestuurlijke besluitvorming.

Leerlab | Evaluatie aanpak en herziening opgave

De opgave:

Gemeenten hebben beperkt inzicht in de voortgang en effectiviteit van verduurzamingsmaatregelen, met een smalle focus op CO₂-reductie en zonder structurele monitoring, evaluatie of bijsturing.

De doorbraak:

Van beperkt inzicht naar structurele monitoring en bijsturing:

Een overdraagbare, opschaalbare aanpak voor monitoring, evaluatie en bijsturing van de verduurzamingsopgave MaVa, die de basis biedt voor een bijgestuurde toekomstbestendige strategie.

De aanpak:

Ontwikkeling van een praktisch proces voor monitoring en bijsturing, waarin voortgang, impact en effectiviteit worden gemeten en beleid wordt verbeterd op basis van evaluatie.

Vraagstelling aan de zaal

Vraagstelling aan deelnemers sessie (nog formuleren op basis van outline sessie)

Hoe kan ik bijdragen aan doorbraken?

Als gemeente:

- ❖ Meedoen als leerpartner bij lopende leerlabs
- ❖ Knelpunten bij gemeentes aandragen die vragen om doorbraken via nieuwe leerlabs

Als marktpartij of kennisinstelling:

- ❖ Bijdragen aan kennis ontwikkeling in leerlabs of ontwikkeltafel

Direct aanmelden als leerpartner? Stuur een mail naar office@tkibt.nl of scan de QR-code voor meer informatie.

Meer weten... VMV organiseert op 25 november om 13.00 uur een webinar organiseren?

Aanmelden kan via lisa.elzinga@tkibt.nl

Discussie

Ontzorgingsprogramma
**Maatschappelijk
Vastgoed**

KIP

DUMAVA
Duurzaam maatschappelijk vastgoed

Volg ons op LinkedIn om op de hoogte te blijven van het Bouwstenen-netwerk.

Veel plezier met de rest van het programma!

Contact Bouwstenen

 nieuws@bouwstenen.nl

 033 258 4337

**MAATSCHAPPELIJK
VASTGOEDDAG 2025**